

CAPITOLUL 1

NOȚIUNI INTRODUCTIVE

CUPRINS:

- 1.1. Funcțiile, obiectivele și etapele analizei economico-financiare
- 1.2. Criterii de clasificare a analizei economico-financiare
- 1.3. Factorii care influențează rezultatele economice
- 1.4. Metode utilizate în analiza economico-financiară
- 1.5. Test de verificare a cunoștințelor

OBIECTIVE:

- însușirea conceptelor fundamentale;
- cunoașterea factorilor endogeni și exogeni care influențează rezultatele activității firmei;
- înțelegerea metodelor și tehnicilor de bază specifice analizei economico-financiare.

CUVINTE CHEIE:

▪ Analiză economico-financiară	▪ Grupare	▪ Metoda substituirilor în lanț
▪ Factori endogeni	▪ Comparație	▪ Metoda ratelor
▪ Factori exogeni	▪ Mărimi absolute	▪ Metoda grilelor de evaluare
▪ Analiză cantitativă	▪ Mărimi relative	▪ Metoda calculului marginal
▪ Analiză calitativă	▪ Bază fixă	▪ Analiză regresională
▪ Diviziune	▪ Bază în lanț	▪ Indice
	▪ Metoda bilanțieră	▪ Ritm de creștere

1.1. Funcțiile, obiectivele și etapele analizei economico-financiare

Analiza economico-financiară însumează „un ansamblu de concepte, metode, tehnici, procedee și instrumente care asigură tratarea informațiilor interne și externe, în vederea formulării unor aprecieri pertinente referitoare la situația economico-financiară a unei firme, identificarea factorilor, cauzelor și condițiilor care au determinat-o, precum și a rezervelor interne de îmbunătățire a acesteia, din punctul de vedere al utilizării eficiente a resurselor umane, materiale și financiare”¹. Alți autori arată că „analiza urmărește dinamica fenomenelor economice și financiare...din punct de vedere cantitativ și/sau calitativ, static și/sau dinamic, identificând factorii importanți, corelația dintre aceștia, cauzele și consecințele schimbării acestora și, pe această bază, realizează diagnosticarea stării lor în vederea orientării deciziilor care privesc funcționarea eficientă a firmei în context competițional”². O altă definiție, mai puțin complexă, evidențiază obiectul analizei economico-financiare – „studierea sub multiple aspecte a rezultatelor utilizării resurselor umane, materiale și financiare în diverse întreprinderi, la nivel micro sau macro economic, în scopul descoperirii de noi posibilități de dezvoltare și perfecționare a activității economice desfășurate de acestea”³. Aceste definiții ilustrează într-o formă sintetică funcțiile, obiectivele, tipologia și metodologia analizei economico-financiare.

Funcțiile pe care aceasta le realizează în cadrul procesului de conducere sunt următoarele:

- *funcția informațională* se realizează prin transmiterea datelor furnizate de sistemul de evidență economico-financiară către factorii de decizie, cu scopul corectării eventualelor abateri;

- *funcția de evaluare a potențialului tehnico-economic al firmei* derivă din cerințele funcției de informare, având rolul de a le transpune în practică prin „cele două laturi ale sale, care se individualizează și întrepătrund într-un proces simbiotic: diagnostic și respectiv reglare, în accepțiunea de echilibrare a funcționării sistemului întreprindere”⁴;

- *funcția de fundamentare a deciziei pe criterii de eficiență* derivă din faptul că orice decizie economico-financiară adoptată la nivelul firmei se bazează pe calcule economice de eficiență;

¹ Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N., *Analiză economico-financiară*, Editura Economică, București, 2005, p.14-15

² Robu V., Anghel I., Șerban E.C., *Analiza economico-financiară a firmei*, Editura Economică, București, 2014, p.26

³ Păvăloaia W., Păvăloaia D., *Analiză economico-financiară*, Editura Tehnopress, Iași, 2009, p.16

⁴ Ișfănescu A., Robu V., Hristea A.M., Vasilescu C., *Analiză economico-financiară*, Editura ASE, București, 2002, p.15

- *funcția de reflectare a gestionării eficiente a patrimoniului și de evaluare a performanțelor managementului* constă în cuantificarea aspectelor de ordin cantitativ și calitativ cu privire la performanțele economico-financiare;

- *funcția de realizare a conexiunii cu mediul economic și financiar extern* presupune analiza relațiilor cu furnizorii de capital, partenerii de afaceri, statul și alți utilizatori ai informațiilor furnizate de analiza economico-financiară.

Aceste funcții sunt complementare în realizarea celui mai important obiectiv al analizei economico-financiare, respectiv utilizarea rezultatelor analizei în procesul decizional⁵.

Informațiile furnizate de analiza economico - financiară sunt utilizate de o diversitate de subiecți provenind atât din mediul intern, cât și din cel extern, respectiv: *furnizorii de capital* (acționarii și consultanții acestora, investitorii în obligațiuni, băncile și alți investitori); *partenerii de afaceri* (furnizorii, clienții, angajații și organizațiile sindicale); *statul* (organele fiscale, guvernul și organizațiile cvasi-guvernamentale, autoritățile locale); *alți utilizatori* (managementul firmei, organizațiile profesionale, analiștii și consultanții, auditorii și publicul etc)⁶.

Acționarii sau asociații sunt interesați cu precădere de informațiile referitoare la performanțele curente, așteptările privind rentabilitatea viitoare și eficiența managementului. Comparativ, ceilalți furnizori de capital monitorizează în primul rând capacitatea de plată a firmei și în plus, băncile sunt interesate și de gradul de îndatorare.

Furnizorii urmăresc în principal informațiile referitoare la dezvoltarea afacerilor partenerilor comerciali și stabilitatea financiară a acestora. Angajații și organizațiile sindicale sunt orientate mai ales către securitatea locurilor de muncă și negocierea salariilor.

Fiscul asigură o parte semnificativă din venituri prin impozitarea firmelor. Guvernul trebuie să formuleze politicile economice, să conducă economia și să monitorizeze anumite zone economice. Autoritățile locale au ca principal interes industriile care sunt primordiale în zona pe care o administrează având ca scop emisiunea de obligațiuni, acordarea de facilități, atragerea investitorilor.

Managerii firmei utilizează frecvent analiza propriilor rezultate și performanțe financiare prin raportare la situația industriei și a principalilor concurenți pentru a-și localiza propria poziție. Monitorizarea performanțelor ramurii influențează nivelul și momentul investițiilor, politica de cercetare-dezvoltare, politica de marketing-promovare.

Astfel, diagnosticând starea diverselor fenomene și identificând cauzele

⁵ Băcanu B., *Tehnici de analiză în managementul strategic*, Editura Polirom, București, 2007, p.12

⁶ Higgins R.C., *Analysis for Financial Management*, McGraw-Hill College, 2008, p. 18-23; Robu V., Anghel I., Șerban E.C., *Opera citată*, p.20-24

acestora prin descoperirea mecanismelor factoriale, analiza economico-financiară, ca instrument operațional de supraveghere a activității și performanțelor firmei, furnizează informații multiple.

Analiza studiază mecanismul de formare și modificare a fenomenelor economice prin descompunerea lor în elemente componente, în părți simple și prin depistarea factorilor de influență. Descompunerea se face în trepte, de la complex la simplu, în vederea identificării cauzelor finale care explică o anumită stare de fapt, un anumit nivel de performanțe sau o anumită evoluție a lor. *Elementele* sunt „părți componente ale fenomenului analizat”, iar *factorii* reprezintă „forțele motrice” care influențează direct (factorii de gradul I) sau indirect (factorii de gradul II, III etc.) fenomenele economice. *Cauzele finale* au semnificația de împrejurări care în anumite condiții explică apariția unui fenomen, starea și evoluția acestuia⁷.

Identificarea cauzelor finale necesită o investigare analitică a întreprinderii în ansamblul său, a condițiilor de derulare a fenomenelor și proceselor economice. Pentru identificarea relațiilor cauză-efect, *analiza urmează drumul invers al realizării fenomenului*. Ea pornește de la efecte pentru a identifica diversele cauze, investigând la fiecare nivel condițiile particulare care au favorizat o anumită înlănțuire cauzală (fig.1.1).

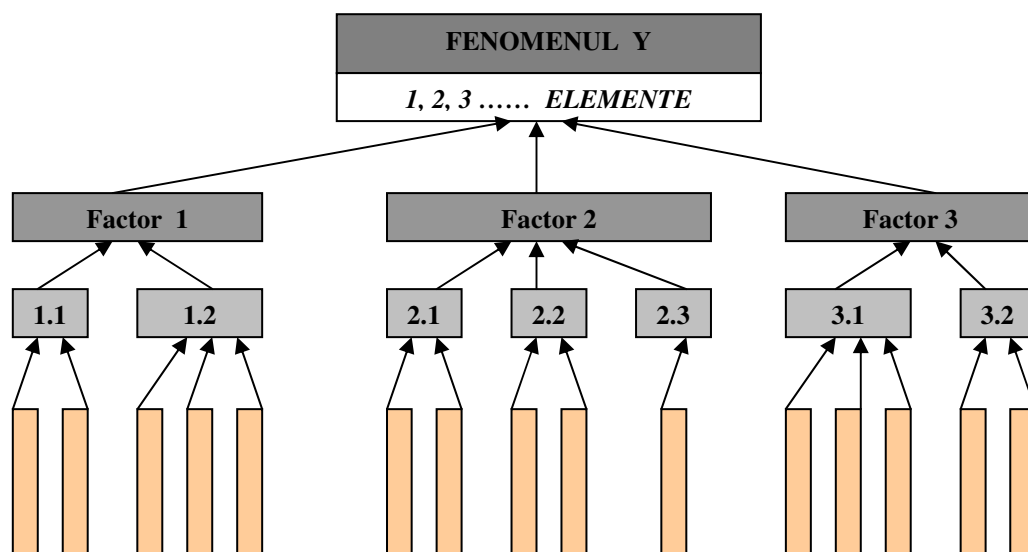

Figura 1.1. Evoluția fenomenelor economice (cauză – efect)

⁷ Helfert E.A., *Techniques of Financial Analysis: A Guide to Value Creation*, McGraw-Hill/Irwin, 2002, p.15-24; Hristea A.M., *Analiza economică și financiară a activității întreprinderii. De la intuiție la știință*, vol.I, Editura Economică, București, 2013, p.26-29

Atingerea obiectivului analizei, respectiv identificarea cauzelor primare care determină fenomenele economico-financiare, impune parcurgerea mai multor etape (tab.1.1).

Etapele analizei economico-financiare

Tabelul 1.1

Nr. crt.	Etape	Conținut	Obiectiv/Rezultat
1.	<i>Delimitarea obiectului analizei</i>	<ul style="list-style-type: none"> •stabilirea obiectivelor analizei, în funcție de scopul acesteia; •delimitarea în timp și spațiu a fenomenelor economice studiate; •identificarea surselor de informare (interne și externe). 	Fixarea obiectivului analizei și stabilirea surselor de date.
2.	<i>Culegerea, prelucrarea și selecționarea datelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •culegerea informațiilor cu privire la indicatorii economico-financiar ce urmează a fi analizați; •prelucrarea și selecționarea informațiilor necesare atingerii obiectivului analizei. 	Realizarea bazei de date cu privire la fenomenele studiate sub forma unor indicatori economico-financiar delimitați în timp și spațiu.
3.	<i>Verificarea informațiilor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •verificarea exactității informațiilor preluate din situațiile financiare; •verificarea corectitudinii datelor sub aspectul calculelor matematice. 	Informațiile selecționate sunt complete, corecte și utile.
4.	<i>Analiza calitativă a datelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •determinarea elementelor, factorilor și cauzelor fenomenului cercetat; •stabilirea relațiilor de condiționare dintre fiecare factor și fenomenul analizat, cât și dintre diferiții factori care acționează asupra acestuia. 	Stabilirea modelelor de analiză structurală și/sau factorială a fenomenelor economice studiate utilizând procedee specifice (diviziunea, rezultatelor, gruparea, comparația).
5.	<i>Analiza cantitativă a datelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •măsurarea influențelor factorilor asupra fenomenelor economice studiate. 	Determinări cantitative
6.	<i>Sinteza rezultatelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •interpretarea rezultatelor obținute și formularea concluziilor analizei; •elaborarea măsurilor necesare corectării abaterilor și îmbunătățirii activității agentului economic. 	Realizarea raportului de analiză economico-financiară

Sursa: Iacovoiu V.B., *Analiză economico-financiară*, Editura Pro Universitaria, București, 2015, p.14.

Așadar, informația economică reprezintă fundamentul realizării analizei economico-financiare, problematica actului decizional constând nu în lipsa informațiilor, ci în dificultatea culegerii, prelucrării și selecționării datelor astfel încât să răspundă obiectivelor propuse. În acest sens, informațiile trebuie să îndeplinească o serie de condiții esențiale și anume: să fie utile, corecte (exacte) și complete (profunde); să fie actuale (informațiile neactualizate influențează negativ reglarea funcționii sistemului); să se obțină cu costuri relativ reduse⁸.

La nivelul firmei, informațiile necesare activității de analiză se obțin fie din *surse interne*, respectiv sistemul propriu de evidență (contabilitatea de gestiune și financiară), fie din *surse externe*, ca de exemplu organele fiscale, instituții și organisme specializate (în general pentru informații referitoare la sectorul/ramura de activitate în care activează întreprinderea), bursele de valori, mass-media, târguri și expoziții etc..

În practica curentă, principala sursă de informații o constituie situațiile financiare (anexele 1-6) care, potrivit O.M.F.P. Nr.1802/2014, sunt alcătuite din: bilanț (cod 10); cont de profit și pierdere (cod 20); situația modificărilor capitalului propriu; situația fluxurilor de trezorerie; notele explicative la situațiile financiare anuale. Acestea sunt însoțite de formularul "Date informative" (cod 30) și formularul "Situația activelor imobilizate" (cod 40). Cerințele privind întocmirea situațiilor financiare anuale sunt diferențiate în funcție de mărimea entităților economice care este stabilită în baza unor criterii referitoare la totalul activelor, cifra de afaceri netă și numărul mediu de salariați (tab.1.2).

Întocmirea situațiilor financiare anuale - cerințe

Tabelul 1.2

Nr. crt.	Criterii de clasificare a entităților economice ⁹	Situațiile financiare care trebuie întocmite și depuse
1.	Microentități: <ul style="list-style-type: none"> ▪totalul activelor < 1.500.000 lei; ▪cifra de afaceri netă < 3.000.000 lei; ▪numărul mediu de salariați < 10. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓Bilanț prescurtat (cod 10); ✓Cont prescurtat de profit și pierdere (cod 20); ✓Date informative (cod 30); ✓Situația activelor imobilizate (cod 40).
2.	Entități mici: <ul style="list-style-type: none"> ▪totalul activelor < 17.500.000 lei; ▪cifra de afaceri netă < 35.000.000 lei; ▪numărul mediu de salariați < 50. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓Bilanț prescurtat (cod 10); ✓Cont de profit și pierdere (cod 20); ✓Note explicative; ✓Date informative (cod 30);

⁸ Vance D.E., *Financial analysis and decision making: tools and techniques to solve financial problems and make effective business decisions*, McGraw-Hill Professional, 2002, p.16

⁹ Potrivit O.M.F.P. Nr.470/2018 entitățile economice trebuie să îndeplinească cel puțin două din cele trei criterii de mărime pentru a fi incluse într-o anumită categorie.